

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία

- Ορισμός – Η Έννοια της Πολυεθνικής Επιχείρησης
- Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία
- Η Οικονομική των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων
- Οικονομικές Επιπτώσεις της Λειτουργίας των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων
- Η Πολιτική και Ρύθμιση των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων
- Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις ως Πολιτικοί Παράγοντες

Ορισμός της Πολυεθνικής Επιχείρησης (ΠΕΕ)

‘Πολυεθνική επιχείρηση είναι η επιχείρηση εκείνη η οποία διενεργεί άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ) και η οποία έχει την ιδιοκτησία της, ή ελέγχει με οποιονδήποτε τρόπο, δραστηριότητες προστιθέμενης αξίας σε περισσότερες από μια χώρες’

(Dunning and Lundan 2008)

Ο ορισμός αυτός αναδεικνύει τα χαρακτηριστικά στοιχεία των ΠΕΕ που τις διαφοροποιούν από άλλες επιχειρήσεις, καθώς και τον κεντρικό ρόλο των ΑΞΕ στην λειτουργία τους.

Ο ορισμός αυτός δεν καλύπτει δύο σημαντικές παραμέτρους:

- Τον βαθμό διεθνοποίησης της λειτουργίας μιας επιχείρησης (Transationality Index – TNI).
- Άτυπες συνεργασίες

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία

- Η εξέλιξη και επέκταση των ΠΕΕ στην παγκόσμια οικονομία
- Κύρια γνωρίσματα διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας σήμερα:
  - α) αναζήτηση αποτελεσματικότητας / αναζήτηση στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων
  - β) διαφοροποίηση και αυξανόμενη περιπλοκότητα οργανωτικών και διοικητικών δομών
  - γ) παγκόσμια εταιρική στρατηγική

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις σε Αριθμούς (UNCTAD 2006):

- 77.000 πολυεθνικές με 770.000 θυγατρικές εταιρείες.
- Συνολική αξία εγκατεστημένων ΑΞΕ περίπου 10 τρις δολάρια.
- Συνολική αξία όλων των περιουσιακών στοιχείων ξένων θυγατρικών 45 τρις δολάρια.
- Απασχόληση σε ξένες θυγατρικές το 2005: 62 εκατομμύρια.
- Προσφορά στο παγκόσμιο ΑΕΠ το 2005: περίπου 45 τρις δολάρια.
- Πωλήσεις των ξένων θυγατρικών: 1,7 φορές μεγαλύτερες από τις παγκόσμιες εξαγωγές και περίπου 50% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία

Χαρακτηριστικά των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων – Διάρθρωση και Τάσεις

- Συγκέντρωση Ισχύος: Οι 100 μεγαλύτερες πολυεθνικές αντιπροσωπεύουν το 12%, 18%, και 14% αντίστοιχα, του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων, πωλήσεων και εργατικού δυναμικού όλων των πολυεθνικών επιχειρήσεων.
- Αύξηση του Ενδο-εταιρικού εμπορίου: 30%-40% του παγκόσμιου εμπορίου αφορά ενδο-εταιρικό εμπόριο.
- Στροφή προς βιομηχανική παραγωγή και υπηρεσίες: 4% των ΑΞΕ πρωτογενής τομέας, 27% δευτερογενής τομέας (βιομηχανία) και το 68% τομέας των υπηρεσιών.
- Ολοένα και πιο διαφοροποιημένη και σύνθετη διοικητική διάρθρωση με αυξανόμενη χρήση διαφόρων ειδών συνεργασιών, είτε στα πλαίσια συγχωνεύσεων και εξαγορών (M&A), είτε στα πλαίσια της ανάληψης έργων από κοινού (joint ventures), είτε με την μορφή άτυπων συμμαχιών.

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία

Χαρακτηριστικά των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων – Διεθνής Κατανομή Εξερχόμενων (Outward) ΑΞΕ

- Το 78% των μητρικών εταιρειών βρίσκονται σε ανεπτυγμένες χώρες. Ωστόσο:
- Το 1980 οι ΗΠΑ, η Αγγλία, η Γερμανία και η Ολλανδία, αντιπροσώπευαν το 73% των ΑΞΕ. Το 2005 οι χώρες αυτές αντιπροσώπευαν το 48%.
- Οι ΗΠΑ, ο μεγαλύτερος επενδυτής ΑΞΕ έπεσε από το 42% το 1980 στο 19% το 2005, ενώ τα μερίδια της Ευρώπης και της Ιαπωνίας αυξήθηκαν.
- Τα τελευταία χρόνια αυξάνεται το μερίδιο ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών όπως η Κίνα, η Σιγκαπούρη, η Βραζιλία και η Ρωσία.
- Η αξία των ΑΞΕ της Κίνας αυξήθηκε από 11,9 δις δολάρια το 1990, σε 470,5 δις δολάρια το 2005, της Σιγκαπούρης από 7,8 δις δολάρια το 1990 σε 110,9 το 2005, της Βραζιλίας από 41 δις δολάρια το 1990, σε 71,6 δις το 2005, και της Ρωσίας από σχεδόν μηδενικά επίπεδα το 1990 σε 120 δις το 2005.

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις στην Παγκόσμια Οικονομία

Χαρακτηριστικά των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων – Διεθνής Κατανομή Εισερχόμενων (Inward) ΑΞΕ

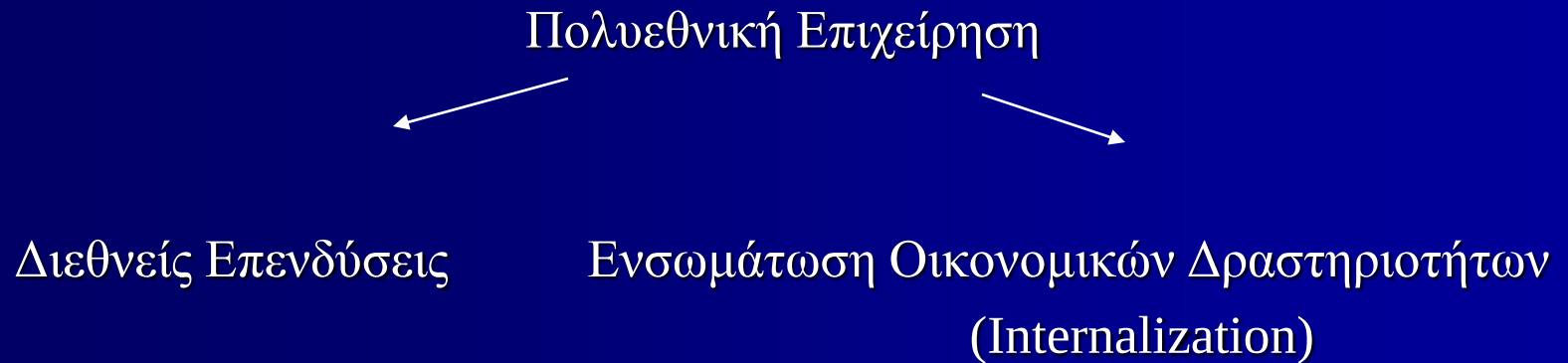
- Το μερίδιο των αναπτυσσόμενων χωρών έχει πέσει από 39,5% το 1980, στο 27% το 2005, ενώ των ανεπτυγμένων αντίστοιχα αυξήθηκε από 60% το 1980 σε 70% το 2005. Η ανατολική Ευρώπη (δέκα νέα μέλη ΕΕ) έχει γνωρίσει μεγάλη αύξηση των εισερχόμενων ΑΞΕ που από μόλις 2,5 δις δολάρια το 1990, έφτασαν τα 274 δις δολάρια το 2005.
- Σαν αποτέλεσμα υπάρχει μια τάση εξισορρόπησης του δείκτη εξερχόμενων/εισερχόμενων επενδύσεων.

Η Οικονομική Θεωρία των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων

Δύο βασικά χαρακτηριστικά των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων:

Κατέχουν μέσα παραγωγής σε άλλες χώρες.

Η Οικονομική Θεωρία των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων

Θεωρητικό Πλαίσιο OLI

α) Διεθνείς Επενδύσεις

Δύο τύποι πλεονεκτημάτων: α) ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα που είναι στην κατοχή της επιχείρησης (ownership-specific advantages - O) και β) πλεονεκτήματα που συνδέονται με μια συγκεκριμένη τοποθεσία ή χώρα (location-specific advantages - L).

β) Ενσωμάτωση Οικονομικών Δραστηριοτήτων (Internalization)

- Οριζόντια Ολοκλήρωση
- Κάθετη Ολοκλήρωση

Συνδυασμός των (α) και (β) με την **Εταιρική Στρατηγική**

Οικονομικές Επιπτώσεις της Λειτουργίας των ΠΕΕ

- Άμεσες Επιπτώσεις
  - Έμμεσες Επιπτώσεις
-
- Επιπτώσεις στο Ισοζύγιο Πληρωμών
  - Επιπτώσεις στην Τεχνολογία
  - Επιπτώσεις στο Εργατικό Δυναμικό
  - Επιπτώσεις στην Διάρθρωση της Αγοράς

Πολιτική και Ρύθμιση των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων

**Στάδια των σχέσεων μεταξύ ΠΕΕ και χωρών υποδοχής
(αναπτυσσόμενες χώρες) στην μεταπολεμική περίοδο:**

- **1945 - μέσα της δεκαετίας του 1960: Στάδιο «Καλών Σχέσεων»**
  - **1965 – τέλη της δεκαετίας του 1970: Στάδιο Σύγκρουσης**
  - **Αρχές 1980 – σήμερα: Στάδιο Συμφιλίωσης**
-
- Απορύθμιση
(Race to the Bottom)

Πολιτική και Ρύθμιση των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων

Διεθνές Ρυθμιστικό Πλαίσιο για τις ΠΕΕ/ΑΞΕ

- Πολυμερείς Συμφωνίες
- Περιφερειακές Συμφωνίες
- Διμερείς Συμφωνίες

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις ως Πολιτικοί Παράγοντες

Ο Πολιτικός Ρόλος των ΠΕΕ

- Έμμεσος Ρόλος: Πολιτική Πίεση – lobbying

(Επικοινωνία – προώθηση θέσεων, χρήση τεχνικής / εξειδικευμένης γνώσης, χρηματοδότηση, πολιτικό χρήμα, πρακτικές περιστρεφόμενης πόρτας - revolving door, διαφθορά)

Οι Πολυεθνικές Επιχειρήσεις ως Πολιτικοί Παράγοντες

- Άμεσος Ρόλος:
  - α) Διαβούλευση
  - β) Αυτορύθμιση
  - γ) Μεικτή Διακυβέρνηση
  - δ) Διακρατική (Transnational) Διακυβέρνηση